

ZVONČEK

LIST S PODOBAMI ZA SLOVENSKO MIADINO

Štev. 9.—XXXI.

Maj 1930.

Deca raja ...

Tožljivček.

uško in Zorka sta se igrala na vrtu. Pojala sta se veselo kakor dva drobna metuljčka po ozkih stezicah med cvetličnimi gredicami, skakala čez zaboječke z rožmarinom in se breznala okrog lončkov z nageljni. Duško je postajal vedno bolj rdeč in razgret, oči so se mu nenavadno svetile in mišice na lječkih so mu igrale. Zorki so se razpletali plavi lasje in ji poskakovali po ramenih, odpet predpasnik pa je vihral okoli nje kakor zlomljeno krilo.

V najbolj divjem diru je Zorka zviškoma zadela z ного ob lonček z modrim nageljnom. Lonček se je prevrnil in mali, nežni nageljček se je polomil. Ko je deklica videla, kaj je storila, je tlesknila z rokami in obupano pogledala okrog sebe. Jezus, mamina najljubša rožica!... In tako redka!... Pa tako lepa!... Kaj bo pa sedaj?.. Kako bi to popravila?... Ali se to sploh da popraviti?... Kako bi ušla mamini kazni?...

Duško je pritekel k nji, pogledal na razbiti lonček in se začel nekam zlobno smejati. »Joooj! Kaj si naredila!... Joooj!«

»Bog ve, da nisem nalašč,« se je začela Zorka izgovarjati. Oči so se ji zalile s solzami in toliko da je zadrževala jok.

»Joooj!... To bo padalo!... Joooj!...»

»Sama vse povem mamiči in jo poprosim, da mi odpusti,« je tiho ihtela Zorka, in solze so se ji usule po blelih, drobnih lječkih.

»Tega ti ona ne odpusti!... Ne odpusti ti!...»

Duško je zbežal in tekkel naravnost domov, da bi prvi vse povedal in zatožil Zorko. Hitro in v pretrganih stavkih je povedal materi ves dogodek. Na koncu pa je še rekel, da je Zorka nalašč letala okrog lončka z modrim nageljnom, kakor da bi ga hotela pohoditi in polomiti.

Mamica ga je poslušala do kraja in mu vse verjela. Zgrabila je Zorko in jo nabila. Zastonj je jokala, se zvijala in prosila odpuščanja. Nič ni pomagalo. Še celo večerje ni dobila. Vsa razburjena in osramočena je stekla v sobo, se vrgla na posteljo, se zarila z obrazom v blazino in še bolj krčevito zajokala.

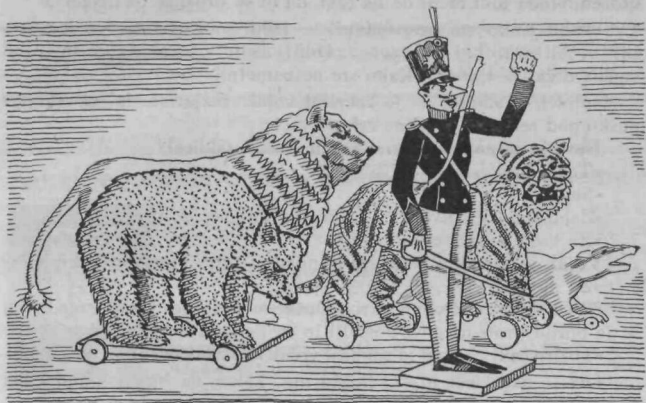
Ko je prišel Duško v sobo in se pripravljaval, da leže, je ona že spala. Niti pogledati je ni hotel. Pogledal je samo še v kot, kjer so ležale njune skupne igračke, pomežiknil lepi črnooki punčki, kakor bi se ji hotel posmehovati, sunil z ного starega pomečkanega jazbeca, ki mu je bil najbliže, se pokrižal, skočil na posteljo in smuknil pod odejo.

Zaspati ni mogel. Bridko in tesno mu je bilo. Odeja ga je tiščala, kakor bi ga hotela zadušiti, iz blazine ga je nekaj zbadalo in pikalo.

Spomnil se je, da ni kakor po navadi objel in poljubil Zorke, preden je šel spat... Fi! Pa kaj zato... Ali vendar... Presneta blazina, kako slabo je položena!... Vdira se mu glava vanjo, kakor bi ga kdo vlekel za lase... In spodaj izpod postelje se sliši nekakšno škrtanje. Miš?... Kdo ve, ali je to miš?... In nekdo se mu iz teme reži in mu kaže jezik... In odeja duši, tišči in nekaj ga bode, bode... O Bog!

Ne ve, kako dolgo je že ležal. Niti ne ve, ali je vsaj malo spal ali sploh nič...

Tedaj pa je začelo v kotu nekaj nalahko pokati in škripati. Mali zverinjak se je stresel, vse tenke mreže na njem so popokale. Lev,

medved in tiger so se s težavo izkobacali, začeli zehati in se pretegovati. Leseni vojak s puško na rami, s sabljo ob boku in s torbo na trebuhu je stopil naprej in jih prijateljsko pozdravil. Vsi so mu odzdravili. Samo ko se jim je približal jazbec, so ga začeli postrani gledati in nekaj mrmrati. »Hohoj, ti mala devojka, moja bodoča ženica, ali si nam pripravila večerjo?« je veselo vprašal lepo, črnooko punčko, ki je stala pri ognjišču in mirno pomivala posodo. »Hohoj, ali ne slišiš?« Deklica ni nič odgovorila. Samo čez ramo ga je pogledala.

»Mi prihajamo k tebi v vas,« je nadaljeval vojak glasneje in z razdraženim glasom, »kaj nas nisi nič vesela?«

»Bojim se, da tudi vi ne postanete tožljivčki, kakor je vaš gospod,« je odgovorila deklica mirno in si otirala roke ob svoj predpasniček.

»Jaz se pa ne maram s tožljivci nič meniti.«

»S tožljivci?«

Vojak je udaril s sabljo po tleh in izzivajoče zagrmel: »Kdo vraga bi me smel tako imenovati? Kdo?«

Punčka se je naslonila s hrbtom na zid in jim povedala vse, kaj je napravila Zorka in kako jo je Duško zatožil. Nič ni izpustila, nič ni pridala, Nazadnje jim je pa rekla, da se z njimi ne mara več družiti. Ne mara prijateljstva niti s služabniki zlobnega gospoda.

»He!... Vraga!... Kaj sem jaz vedel, da je gospod takšen!« je žalostno vzdihnil vojak in se začel praskati za ušesom.

»S takim otrokom se jaz ne bom več igral!« je ponosno pripomnil lev in stresel svojo gosto grivo.

»Tudi jaz ne,« je dodal tiger in pokazal zobe proti Duškovi postelji.

»Dobro nas je krmil,« je zavrtil medved glavo in postal nekam otožen, »toda tudi meni ne da čast, da bi se družil s tožljivcem.«

»Hihi! Kako ste nespametni!... Hihi!... Kaj zato, če je zatožil?... Ali je to kaj slabega?... Hihi!...« je vreščal jazbec in se od smeha držal za trebuh. »Kako ste nespametni!...«

»Molči, ti smrad!... je zakričal vojak razjarjen in ga sunil s puško pod rebra. »Da mi ne črhneš več!«

Nato se je ponosno vzravnal in glasno zaklical:

»Torej smo vsi istih misli?«

»Smo!«

»Zapustimo tožljivčka!... Nečemo biti več z njim skupaj!«

»Za vse nič na svetu!«

Vojak je zamahnil s sabljo in pokazal proti punčkini kuhinji:

»Za meno!«

Šli so drug za drugim okrog Duškove postelje. Vsak izmed njih se je obrnil proti njegovi postelji in ga podmurjeno pogledal.

»Tožljivček!...« mu je zaklical vojak in z zaničevanjem odkorakal.

Lev je zaprl oči in si zamašil nos, kakor da bi šel mimo kupa gnoja.

»Tožljivček!...« je zagodrnjal tiger in z ostrimi zobmi zagrabil za odejo in jo hotel potegniti z njega.

»Da te le ni sram!« ga je pokaral medved in žalostno pokimal z glavo, kakor bi ga pomiloval. Duško se je potuhnil. Niti pogledati si ni upal izpod odeje. Ne da bi se bil prestrašil ali bal. Kaj mu morejo napraviti?... Toda ta sramota!... Saj jih je imel rad, in tudi oni so ga imeli radi. A kako zdaj sodijo o njem!... Najzvestejši prijatelj, in kako ga zapuščajo...

Stisnil je roke na prsa in se še bolj skrčil. Zdelo se mu je, da ne zleze nikoli več izpod odeje... Kako naj bi jim še kdaj pogledal v oči?... Kaj bi jim rekel?... Kako bi se jim opravičil?...

»Tožljivček!«

Kako grdo je to ime, še posebno, če ga izgovori takšen lesen vojak s svojim nizkim, hripavim glasom! A kaj bo šele, kadar izvedo to tudi drugi in mu bodo tako rekli!...

»Tožljivček!... Tožljivček!... Tožljivček!...«

Dušku se je zdelo, kakor bi sto glasov, ostrih, vreščočih, zamolklih, grmečih glasov s sto strani kričalo in vpilo nanj. Še celo pod odejo se vtihotapljajo. Tudi tam ga iščejo, kličejo, dražijo... Kar pokonci bi planil, se jim iztrgal, zbežal pred njimi... Toda kam? Kam?... Na tisoče oči gleda nanj, na tisoče glasov kriči:

»Tožljivček!«

Zavpil je in obupno zakrilil z rokami. Prebudil se je. Nekdo ga je z mehko roko pobožal po licih in ga nežno vprašal:

»Bratec, kaj ti je?...«

Duško je zagledal Zorko, razprostrl roke in zaklical v grozi:

»Zorka!... Brani me!«

»Kdo ti pa kaj hoče?« je vprašala skrbno Zorka in ga poljubila na čelo. »Najbrže se ti je nekaj groznega sanjalo... Vstani, Duško!... Pojdi, se greva igrati!«

(Prev. Dušan Podgornik.)

DR. P. STRMŠEK:

Zakaj je morala umreti Pavelčkova stara mama?

avno za božič je umrla našemu Pavelčku stara mamica. Tako majhen je še, da še ne ve ničesar o smrti... Pozna le angelčke v nebesih in povedali smo mu, da je odšla zdaj stara mamica k njim...

Kako rada sta se imela stara mamica in Pavelček! Še na smrtni postelji se je stara mamica v mislih igrala s svojim vnučkom. Vročina jo je mučila in hropela je, pa pomisli na vnučka: »Kako lahko bi se sedaj igrala ž njim lokomotivo, ko tako hropem; sedaj bi bil gotovo zado voljen z menoj. Naj ga varuje dobri Bog!...« Tako je govorila in zaspala za vselej...

Hlapec Miha, ki si je nabral vso staro modrost in pozna vse zgodbe devet vasi naokrog, pa je vedel, da bo Pavelčku umrla njegova stara mamica še preden se leto zaokrene. Že davno prej je zaupal to svojo tajnost zve davim sosedam, ki so zmajevale z glavami in ga še dražile, ko je že zapadel sneg in je stara mama še vedno korajžna in vesela gospodinjala in vsem pomagala pri delu. Pa je stari Miha vendarle imel prav.

Ljudje kar niso mogli verjeti, da bo res kaj uganil. Pa jim je razložil svoje račune, ki so se tako čudovito ujemali, da se je oglasila smrt še tik pred koncem leta... Pravil je Miha: »Spomladi smo bili na njivi tam v Rebrnici; midva s pastirčkom sva orala, gospodinja pa je sejala. Ko ji je zmanj» kalo semena, je pogledala ostro po njivi in šla vnovič sama ponj, da je mogla sejati naprej. Ko pa je njiva ozelenela, se je izkazalo, da je gospo» dinja izpustila pri sejanju dolgo rižo, ker si ni dobro zapomnila, kje je pre» nehala... Riža je ostala vse leto in še žanjice so jo našle, ko so žele... Taka izpuščena riža pa je gotovo znamenje, da bo sejalec umrl še tisto leto. Ne» rodovitna zemlja ga potegne vase, ker ji ni zaupal semena...« Tako je mo» droval stari Miha, ljudje so mu pritrjevali, Pavelček pa je samo premišljal v svoji drobnosti glavici, kako bi priklical nazaj svojo zlato staro mamico, da bi se zopet igrala lokomotivo...

Indijanci.

Kdo od vas mladih mojih prijateljev še ni čital o njih, saj imamo toliko in toliko knjig, ki vse opisujejo nenavadne dogodivščine tega junaškega naroda? Posebno dva pisatelja sta v svojih obširnih spisih poveličevala hrabrost, gostoljubnost in junaštva najrazličnejših rdečkožnih plemen, ki, kakor trdijo znanstveniki, počasi izumirajo in jih kmalu ne bo več na svetu. Eden izmed teh pisateljev je Anglež Cooper (znane so njegove povesti »Poslednji Mohikanec« in »Stezosledec«) in pa nemški pisatelj Karl May, katerih dela so izšla v prevodih vseh svetovnih jezikov in ki jih je čitalo že nešteto milijonov ljudi; prištevamo jih brez dvoma med najpriljubljenejše mladinske spise.

Odkod pa izvira ime Indijanci? Beseda Indijanci prav za prav ni popolnoma točna. Izhaja od nevednosti prvih raziskovalcev, ki so mislili, ko so prišli v Ameriko, da so se izkrcali na vzhodni obali Azije, v Indiji, in so pomotno imenovali prebivalce ondotnih krajev kratko Indijance. To ime se jih je poslej prijelo.

Gotovo se nikjer na svetu ni v nekaj stoletjih usoda kakega naroda tako spremenila kakor baš usoda Indijancev. Prej gospodarji obširnih ozemelj in pokrajin v Ameriki, so se v razmeroma kratkem času vsled neprestanega vojevanja med seboj in z belokožci, vsled nalezljivih boleznih in opustošenj krajev, kjer so bili naseljeni, tako skrčili, da jih je danes, lahko bi rekli, le še peščica.

Indijanci se dele v več skupin in nešteto plemen. Severnoameriško pleme, ki je večidel že izumrlo, je živel v Severni Ameriki, kakor nam pove že ime, in se preživljalo od lova na živali z izvrstnim krznom in od ribolova. Najbolj znana plemena te skupine so Huroni, Sioux, Puebli, Irokezi in Dakoti.

Največ pa je danes še južnoameriških Indijancev, ki so na najnižji kulturni stopnji in raztreseni po vseh tropičnih gozdovih Južne Amerike (Karabi, Aruah, Patagonci, Kunupi itd.).

Kar nam na Indijancih najbolj ugaja, posebno mladini, je način njihovega življenja in njihovi nenavadni običaji. Dakoti, severnoameriško pleme, so jako hrabri in s ponosom nosijo odlikovanja svoje hrabrosti na junaškem telesu. Vse njihovo telo je obloženo s skalpi (kožami z glave) premaganih sovražnikov. Poševno v lase vtaknjeno orlovo pero velja kot spomin na v vojni ubitega nasprotnika. Kdor pa podere neprijatelja z golo pestjo na tla, sme nositi pero pokoncu v lasih. Kdor usmrti sovražnika s puško, si lahko vplete v lase košček okrašenega lesa; kot najvišje odlikovanje za hrabrost pa nosijo čepice iz svetlih peres z volovskimi rogovi.

Indijanci so stanovali in še danes domujejo, kolikor jih seveda ne stanuje v zidanih hišah, v tkz. »vlgvamih«. To so šotori, v tlorisu jajčaste oblike, napravljeni iz živalskih kož, poleg tega pa so še pokriti z lubjem in pletenimi slamnatimi preprogami. Ogrodje takega stanovališča sestoji iz tenkih, v zemljo zapičenih palic, ki jih na vrhu zvežejo skupaj. Ogenj, na katerem pripravljajo jedila, plapola v sredini šotora. Druga plemena, posebno prerijski Indijanci, pa postavljajo šotore, imenovane »tipi«, ki imajo stožčasto obliko.

Ker je bil ta bojeviti narod v vednih bojih s sosedi, ni bil nikdar stalno naseljen na enem kraju. Bili so torej nomadi in so se preživljali od donosa lova in ribolova; sadili so pa indijsko rž le tam, kjer so nameravali ostati delj časa. Najbolj priljubljen jim je bil lov na jelene, antilope, medvede, volkove, lisice itd., katerih kože so zamenjavali s potujočimi trgovci za strelivo, trnke, pasti in drobne življenjske potrebščine. Njihove domače živali so bili, kakor pri Eskimih, severni jelen in pa udomačeni bivoli, ki so živeli divji po neskončnih ameriških prerijah v krdelih do 4000 in še več. Njihovo meso jim je služilo za hrano, koža je dajala izvrstno prevleko za šotore, iz rogov so izdelovali posodo in bojno opremo, iz kosti različno orodje, kite pa so jim bile izvrstne tetive za loke. Danes je v Ameriki teh živali razmeroma jako malo, ker so jih popolnoma iztrebili. Le še nekaj jih uživa nemoteno prostost v posebnih, državno zaščitenih ozemljih.

Čeravno imenujejo Indijanci naše običaje in ponašanje grdo in nenaravno, so sami zelo nečimerni; poleg tega so še zelo praznovorni in imajo tudi druge napake, ki jih pri njih prej opazimo kakor pri civiliziranih Evropecih. Na drugi plati pa imajo tudi vrline, s katerimi bi marsikaterega od nas osramotili; naj omenimo samo njihovo hrabrost, potrpežljivost in gostoljubje.

Ker so se pa boji z belokožci, ki so vedno bolj prodirali v njih ozemlja, nadaljevali, se je ameriška vlada odločila, da da Indijancem posebne, od vojaštva zastražene okraje, tkzv. »rezervacije«, kjer uživajo pred vsemi popoln mir, kjer love in streljajo divjačino po svoji volji. Večina indijanskih plemen je to ponudbo sprejela; nekatera plemena, ki se niso hotela pokoriti zakonom in ukloniti volji belih ljudi, so se pa naselila na visokih gorah Južne Amerike.

Število vseh v Severni Ameriki stanujočih Indijancev cenijo danes na okroglo 230.000. Toliko jih je še ostalo od naroda, ki je bil prej izključno prebivalstvo vse prostrane Severne Amerike.

V Južni in Srednji Ameriki jih je pa še vedno okrog devet milijonov, v najjužnejših delih živijo celo popolnoma neraziskani narodi. Tako pleme so tudi Kunupi, ki žive v prostranih pragozdih med Bolivijo in Paragvajem. Njihova kultura je zelo enostavna in se lahko primerja s kulturnim stanjem Evrope v kameniti dobi, vendar s to razliko, da nadomeščajo prebivalcem teh krajev kamenito orodje in orožje izdelki iz lesa; kajti dežela je peščena

in ilovnata in ni najti nikjer večjega kosa kamna. Kunupi stanujejo v malih okroglih kočah, ki so spletene iz vej in zadelane s travo. Pečajo se z lovom na divjačino in ribe. Edino strelno orožje so jim puščice in lok, ki ga uporabljajo neverjetno spretno in ne izstrele niti ene puščice, ki bi zgrešila cilj. Z njimi streljajo posebno ptice: čaplje, gosi in rabe, ki jih kar gomazi v ondotnih vodah in močvirjih. Najbolj zanimiv in zabaven pri njih je pa ribolov. Ribe love, stoječ v vodi, kar z roko ali z majhnimi saki iz ločja.

Medtem ko bodo ta plemena, do katerih še ni prodrla civilizacija in katerih v sedanjem času ne preganjajo več po nepotrebnem, še dolgo živitarila na zemlji, so pa Indijanci v Severni in Srednji Ameriki zapisani smrti; kajti njihovo število je od dne do dne manjše. In ne bo dolgo, ko bodo beležili časopisi, da je umrl poslednji Indijanec v Severni Ameriki — zadnji svojega rodu.

ARNOŠT ADAMIČ: Zgodba o palici.

bajtici, kjer je živelo šest sirotic brez očeta, ni bilo belega kruha, ni bilo pisanih igrač, nego je bila huda revščina, kajti le mama, drobna in bleda v lice, je služila trde novce, redke dinarčke, v čistilnici za premog. Šest hlačmanov, nagajivih, lačnih in neugnanih. Najstarejši je bil Tadek. Kadar je prišla mama z dela, je bilo doma vse narobe. Tedaj je prišla za šibo in oplazila kar vprek po kričeči družini, da se je zakadila pod mizo, za omaro: vsak je šel, kamor je mogel.

Nekoč, ko se je vrnila, je našla doma pravcati zverinjak. Otroci so se našemili: z odejami so si ovili telesa, na glave poveznili lonce, ponve, zajahali metle, palice in dirjali so po sobi in tulili kakor levi na lovu. Tadek je stal sredi sobe na stolu, v roki je vihtel mamin dežnik in si domišljal da je krotilec divjih zveri.

»Levi in tigri — na tla — pok, pok!« in že so se »zverine« valjale po tleh, renčale in se zaganjale v krotilca, da se jih je moral otepati z dežnikom.

»Levi in tigri! Na prestol!« Starinska omara med oknoma je bila »prestol«. Z divjim krikom se je petorica zagnala na police pri oknu in lezla na omaro, ki se je prav nevarno majala. Štirje levi so bili že na omari in zijali v sobo, le najmlajšemu Janku se ni posrečila ta imenitna točka. Tadek mu je pomagal z dežnikom, seveda po zadnji strani, kakor se spodobi krotilcu. To delo pa je opravil tako strokovnjaško, da je pri tem zlomil dežnik, in ker se smola drži smole, je zdajci nastopila nova oseba in to je bila mama. Pograbila je nemudoma čop Tadekovih las in leskovka je opravila svojo novomašniško nalogo.

»Butica škodljiva, na — dežnik zlomil — na, na — ali boš še?«

»Saj ga nisem, saj ga nisem, mama, ne, ne!«

»Lažeš, lažeš! Na, na!« je padalo.

»Janko ga je zlomil! —« Sila je bila velika.

»Pa ga nisem, laže!« Vsak se brani krivice.

Padalo je po grešni koži vse dotlej, da se je zdelo mami zadosti.

»Ti bom že dala, grdoba lažniva. Sram te bodi, najstarejši si, a najbolj neumen. Še enkrat kaj takega! Sama sem videla, da si, cmera, ti zlomil dežnik. Za prihodnjic si pa zapomni: le poglej palico — debela je precej, ampak vso bom razbila na tebi, če se mi boš še kedaj nalagal — ali boš še kedaj?«

»Ne, ne, ne bom, obljubim, da ne« — je hitel zatrjevat Tadek.

Pošteno mu je gomazelo po ostrojeni koži. Mamina jeza se je polegla in tisti dan je bil mir v hiši kakor na pokopališču o polnoči.

Seveda je Tadek koj drugi dan skušal oživeti molčečo sobo, a misel na palico mu ni dala potrebnega poguma. — Saj niti sam ni

vedel, kako da mu tako hitro uide lažniva beseda z jezika. Pa je vendar ne-rodno, če jih dobiš in nisi tako rekoč niti kriv... Treba bi se bilo zavarovati za tak slučaj. In pošinila jo je nadebudna glavica. Ona strašna palica je ležala na omari in bog ne daj, da bi se je kdo dotaknil! Svoj načrt je moral izvesti neopažen, zato je poslal bratce po premog na železniški tir, sam je pa z ostrim nožem med tem narezal palico, jo na rezi previdno zamazal z voskom in jo položil nazaj na staro mesto.

Nekaj dni po tem se je zgodilo, da se je, kaj vem kaj, zopet nalagal in je mati segla po palico. S sveto jezo v srcu — to vendar ne gre, da bi otrok vedno lagal — mu je začela iztepavati grdo laž. Ni pa še dobro začela, se je — resk — palica prelomila kar na lepem na dva konca. Tadek pa:

»Palica se je zlomila, ne smeš me več, saj si rekla« — je pohitel predrzneš. Mama je seveda nehala in se čudila.

»Naj bo, besede ne bom snedla, pazi se za drugič!«

No, in »drugič« se je Tadeku jeziček zopet na laž obrnil. Mama po palico. Tadek se ni bal, ker je vedel, kako je s to stvarjo, o pravem času je bil poskrbel za hiter konec. Ko je palica začela svojo znano povest, se je zvita dlaka smejal v pest. Ampak čudo prečudo! Palica je žvižgala, neutrudno, ga otipavala tako, da Tadeku ni kazalo drugače, začel se je dreti in čimbolj je švigalo, tem glasnejša je postajala godba. Če bi mama ne udarila slučajno po stolu, ne vem kako bi končala zgodba. Palica se je razbila in moral je še v kot za pokoro. Mama ga je potem opazovala, kako si nad nečem ubija glavo.

Zasolzelih oči je strmel v odbita konca palice, tam se je nehala njegova modrost. Oba dela sta bila čisto pošteno zlomljena, o rezi ni bilo ne sledu ne tiru. Skrivši se je ozrl v mamo in glej, ona ga je opazovala. Trudno se je nasmehnila in mu razodela.

»Misliš, da zadnjič nisem opazila rezi na palici? Ko sem položila drugo palico na omaro, si jo zopet narezal, mrcina. Jaz sem jo seveda takoj spet zamenjala za novo in zdravo. Ni ti pomagala zvijača. — Ali boš še lagal?« Tako žalosten je bil sedaj njen glas, da je Tadek zatrepetal, se po kolenih pridrsal do nje in ji skrušen, v resničnem kesanju objel kolena.

»Ne bom, mama, prosim, sveto obljubim, nikoli več.«

Dvignila ga je in stisnila njegovo glavico v svoje naročje. Tam se je zjokal in skesal. Mami, drobni in bledi v lice, je ozaril žarek tihe sreče trpeče obličje.

Car in kočijaž.

ruski car Aleksander je napravil sprehod po Moskvi. Med sprehodom ga je zajela huda ploha. Zatekel se je pod streho bližnje kočije in se dal peljati do svoje palače.

Ko hoče plačati, opazi, da je pozabil svojo denarnico in da nima niti beliča pri sebi.

»Počakaj trenutek,« reče kočijažu, »takoj ti pošljem denar!«

»Oho, že poznam ta način!« odvrne rohneče kočijaž.

»Kaj hočeš s tem reči?«

»Trdim, da me hočete ogoljufati in spraviti ob moj težko prisluženi zaslužek.«

»Kako vendar moreš kaj takega misliti?« ga vpraša car.

»No, zakaj pa ne bi mislil tako, batjuška? Že najmanj sto ljudi sem vozil do te palače in vsi so mi zatrjevali, da so pozabili denar; odšli so vsi v tole poslopje, videl pa nisem nikdar nobenega več.«

»Tu sem, pred kraljevo palačo si jih pripeljal?«

»Da, gospod, baš pred tale vrata!«

»Dobro, vzemi moj plašč v zastavo in počakaj, takoj se vrnem in ti prinesem denar!« mu odvrne car. Čez par trenutkov pride iz palače, izroči kočijažu veliko svoto denarja in vzame svoj plašč. »To je plačilo za mojo vožnjo«, reče smehljaje osuplemu kočijažu, »in plačilo za vse vožnje, ki jih moji dvorjani niso plačali; je pa tudi plačilo za prevoz vseh tistih, ki bodo v prihodnje pozabili plačati!«

Kočijaž je, tako pripovedujejo očividci, padel skoraj s kozla, ko je zvedel, da je bil gost v njegovi kočiji sam ruski car...

Na deželi.

1. Uspavanka.

Tu počij! V prirodi božji sam
in črički v njivi zlatoklasi!
Vse v morju vriska valujočem
klasja. Tu si počij, zaspí
in sanjaj, sanjaj!

Kako se zibljejo tí stebía nad glavó:
ej, zibel mehka: tiho sem in tja. —
Kako tajnostno čmríji godejo:
od solnca so in od medu pijani,
pa še pijo, poljubljajo za čašo, čašo.
Li umeš teh glasov prirodnih tajno?

Morje valujoče,
sen iz daljnih dalj,
trave zibajoče,
pa bi ne zaspal?
Níhajo cvetovi:
zibel — sem in tja,
dihajo vetrovi:
daleč ni do sna.

2. Spomin je lep.

Odbegli dnevi davnih dni,
naj mislim lí, kam ste odšli?
Oblaki nedosežni nad menoí,
lí mislim, kam izginejo,
želim lí, da se vrnejo,
ko pa izginili so v nič?
Ej, dnevi mojih mladih dni,
nič ni mí žal, da ste odšli.
Kaj naj bi s praznimi željami?
Ostal je le spomin na vas,
kako posuti z roso jutranjo
blesteli ste, kako veseli
ste za obzorjem skrili se,
nikomur še vrnili se. — —

3. Ti, mati, in ti, kmetska hiša.

Pokoj in mir! V prijazni sobi sam
in z mano tihi, neugasljivi plam
ljubezni, ki je posvečena tebi, mati,
in hiši, ki je nama dala krov.
Tajnosten mir. Le iz daljave
trepeče komaj slišno pesem:
tam daleč fantje jo nekje pojo.
Z njo družim svojo v večern tvoj spomin.

Pokoj in mir! V prijazni sobi sam.
Na vasi je že izvenela pesem.
Le ura v stolpu bije tájnostno,
nad vas
spe tiho njen tajinstven glas,
ki kot čuvar nad srečo vaško,
nad grobom tvojim tiho plava:
Ti, mati, in ti, kmetska hiša: Zdrava!

Andrej Rapč.

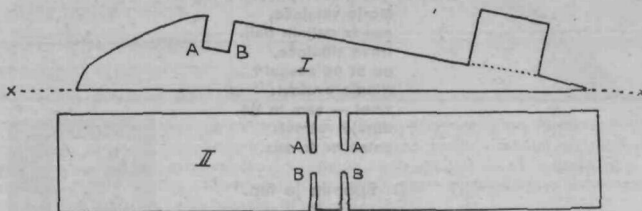
Še dve enostavni — čarovniji.

I.

Za pilote.

Halo, tole bo pa nekaj za tiste, ki se zanimajo za aeroplane.

Vsak pilot (pilot je pri aeroplanu isto kot pri avtomobilu šofer), pa tudi pilotke hrepene vedno po lastnem letalu. Pa si ga naredite sami, da boste vsaj v duhu letali z njim po zraku! Napravite si ga brez težav iz tanke lepenke po narisanim načrtu. Prvi del (I, trup in krmilo): Lepenko preganite v smeri, zaznamovani s križci, in izstrižite obliko, kakor jo prikazuje slika. Dela (krmilo) pa, ki sta oddeljena s črtkasto črto, upognite pravokotno navzven. Drugi del (II, krila) sestoji iz enega samega kosa lepenke. Nosilne

ploskve imajo v sredini štiri zarezne (AA, BB), ki morajo biti natanko tako oddaljene druga od druge (A—B), kot je na I. delu zarezna (AB).

Ko smo sestavili oba dela, že lahko letamo. Boste videli, v kako lepem letu se spušča letalo proti zemlji. Če pa krilo ni iz dosti močnega papirja, pa nalepimo nanj še koščke lepenke, da se preveč ne upogibajo. Poglavitno pri tem enostavnem letalnem strojčku pa je, da sta krili vedno na obeh straneh enako težki. Ravnotežje dosežemo s tem, da upogibamo krila višje ali nižje.

Pretuhtajte, kaj bi se na našem letalu še dopolnilo! Saj se vendar lahko izpopolni vsak še tako priprost stroj!

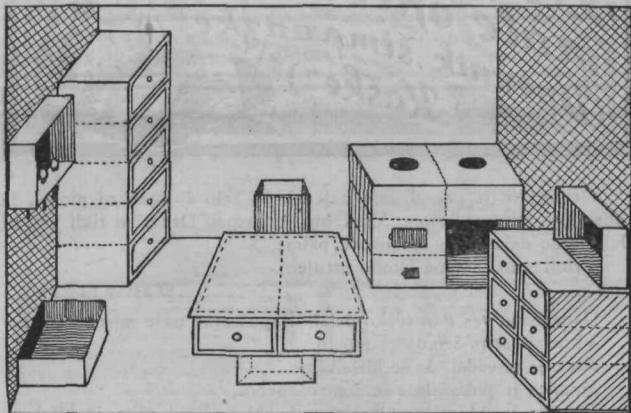
II.

Kuhinja za punčko.

Deklice, le oglejte si jo! Skromna je, pa čedna, in punčki, ki nima dovolj sredstev, prav dobro služi. Pa saj je tudi napravljena iz snovi, ki je poceni in katere je v vsaki hiši dosti na razpolago — iz praznih škatlic za vžigalice.

Kako jo sestavite? Natančno pogledjte sličico, pa boste takoj prišli na vso umetnost. Vse črtkaste črte vam pokažejo, iz kolikih škatlic so sestavljeni posamezni kosi pohištva. Imate pa v kuhinji visoko omaro s predalčki za shranjevanje kuhinjskih dobrot (5 škatlic), nizko kredenco (6 škatlic), štedilnik (4 škatlice), mizo (2 škatlici in kot stajalo ovitek ene škatlice); poleg tega vsebuje kuhinja še stensko poličko za žlice, zabojček za smeti in premog (pokonci postavljen ovitek škatlice, ki ima na spodnjem delu prilepljen košček papirja) in polico na kredenci.

Napravite pa to enostavno pohištvo tako, da zlepite z gumijem posamezne cele škatlice skupaj v zahtevano obliko. Da se pa že na prvi pogled ne vidi, da so to običajne škatlice, jih preoblečete na zunanji strani z belim papirjem, da je pohištvo prav tako lepo prepleskano, kakor ga ima vaša

mamica. Vse mora biti v beli ali svetlosivi barvi, kakor se vam pač zdi lepše. Predalčke okrasite še z okraski in črtami in prišijte za ročaj majhen gumb!

Sedaj pa le na delo, da bo kuhinja v najkrajšem času gotova in da bo imela tudi vaša punčka svoje prostore, kjer bo lahko nemoteno kraljevala in pričarala iz drobcenih lončkov vse tiste slastne dobrote, ki so tako zelo potrebne za lačne želodčke.

Šaljiva vprašanja.

Zakaj nosijo gasilci črne pasove? (Da jim drže hlače.)

Zakaj je riba nema? (Poizkusi in govori pod vodo, pa boš videl!)

Zakaj ima žirafa tako dolg vrat? (Ker ima glavo zelo visoko od tal.)

Kateri petelinček nikoli ne zapoje? (Petelinček na puški.)

Kaj je to? Črno je, dve nogi ima in leta? (Vrana.)

Kaj pa je to? Črno je, štiri noge ima in leta? (Dve vrani.)

In tole? Črno je, šest nog ima in n e leta? (Tri mrtve vrane.)

Kaj dobiš za mali novec? (Malinovec.)

Kateri zajec ne beži pred lovцем? (Tisti, ki ga mamica peče na ražnju.)

Zakaj maha pes z repom? (Ker rep ne more s psom.)

Kaj pa je -to? Nikoli še ni bilo in nikdar več ne bo, pa je vendar? (Današnji dan.)

Ferdinand Ossendowski:
Življenje in prigode
male opice.
(Dnevnik šimpanzke
„Kaške“)

Ori-Ori se je nezaslišano najedel. Še celo žvižgati ni mogel. Le godel je s slabim glasom. Vsak hip je zaspal. Drugi so tudi uživali. Dalje smo naleteli na kokosove palme...

Vrnili smo se v naselbino utrujeni.

Dan priprav.

Danes smo ves dan težko delali. Zapuščamo naše mirne kočice.

Vprašala sem, čemu delamo to.

Atek je povedal, da se bliža zima.

Mamica je pokazala s prstom na nebo.

Tam se je počasi pomikal temen oblak. Pred njim je hitel piš vetra. Bil je topel in vlažen. O tem sklepam iz tega, ker se nam lasje na glavi sami dvigajo. Izginjajo lepe preče, ki se z njimi ponašamo pred drugimi opicami.

Daleč je nekaj zabačalo... Atek je povedal, da se bliža nevihta.

Ponoči se je bliskalo. Včasih je nastopal dan. To je trajalo le kratek hip. Nato pa je namah nastajala črna tema, še bolj črna nego prej.

Malo sem se bala. Stisnila sem glavo mamici pod pasho...

Težak je bil dan! Iz skrivališč smo znašali koreninice, banane, orehe.

Vse smo vezali s suhimi travicami ali z upognjenimi šibami...

Jutri — v svet!

Dan pohoda.

Dvignili smo se pred svitom...

Starejši nosijo zavoje z živežem. Mlajši jim slede.

Vodita nas Kir in atek.

Vodnik mora biti vedno na čelu.

Za njima je šel »striček«. Bil je popolnoma oblečen. Rumeno-rdeče-modri Ori-Ori je migal sredi zelenega.

Črne opice in nekoliko »Dolgih Gobcev«, ki smo jih srečali na poti, so vreščaje izginjali pred njim.

»Vujek« je hodil naglo in je grozno tolkel s palico.

Do male reke, kjer je poginil Aka, smo šli dolgo.
Pohod so ovirali drobni otroci. Viseli so stisnjeni k materam in venomer jokali.

Starci tudi niso mogli iti naglo.

Vsa naša četica se je pomikala počasi.

Šele pred solnčnim zahodom smo dospeli do reke.

»Še danes moramo priti na onile breg. Prenočevali bomo na nasprotni strani,« je ukazal atek.

Začel se je težki prehod.

Danes se je upehal ubogi, mili Ori-Ori! Žal mi ga je bilo.

Jemal je matere z otroci in jih prenašal.

Drugi brambovci so mu pomagali. Mnogo truda so imeli s prenašanjem starih, težkih Bo-Bo-ja in Ngu-Ngu-ja.

Starko I-So je prenesel na ramah Kir.

Babica je kričala od strahu in se jokala.

Naposled je bil prehod pri kraju. Atek je izbral mesto za prenočišče.

Začeli smo se krepčati.

Namah je babica tiho zastokala.

»Kaj ti je zvesta, dobra I-So?« je vprašal skrbno Bo-Bo.

»Pojdem od vas za vedno...« je zašepetala. »Za vedno... Živite v slogi... Ne delajte krivice nikomur... Ne napadajte nikogar... Branite se hrabro... Tujega ne želite...«

Vsi so molče in vznemirjeno poslušali starkin šepet.

Težko je dihala. Grabila se je za prsi...

Sedaj sem opazila, da je bila zelo stara... Sključila se je vsa, upognila.

Zmanjšala se je in strašno posušila. Ustnice so ji osinele. Oči ugasle.

Tresla se je po vsem telesu.

»Dobra, dobra I-So!« je govoril Bo-Bo, jedva zadržujoč jok.

Starka se je s silo dvignila. S pojemajočimi rokami se je začela spenjati na višje veje.

Mamica je hotela iti za njo.

Oče jo je zadržal in rekel tiho:

»Ostani Lo-Lo, mati odhaja od nas...«

Babica je medtem že izginila v gostem listju.

Neopazeno sem se izmaknila in sem jo kmalu dohitela.

Ustavila se je na samem vrhu. Tam, kjer dvigajo zadnje veje črna ramena k nebu.

Sedla je na vejo in oprla glavo ob deblo drevesa.

Dvignila je obraz kvišku. Zahajajoče solnce je obliko starko z rožnatimi bleski. Zamaknjena je dvignila k njemu roko stara I-So.

Izvil se ji je dolg, prenikljiv krik. Ali se je poslavljala od solnca?...

Roka je naglo omahnila in telo stare babice je otrpnilo, tiho se je...

V tem hipu je črna senca preletela nad drevesom. Enkrat in še enkrat...

Velik črn ptič se je spustil na vejo. Pogledal je I-So v oči.

Klopotal je ječe, kot bi jokal.

Sedela sem, čakala in se nisem mogla premakniti.

Naposled je črni ptič zgrabil telo babice s kremplji in se ves raztegnil.

Dvignil je široka krila, da bi zletel. Odtrgal se je od veje in odnesel I-So.

Počasi je letel, se manjšal v daljavi.

Spremenil se je v malo črno piko. Še hip — in raztopil se je v zlati pustinji neba...

Babica I-So je šla od nas.

(Dalje prih.)

Tole ugani!

*Travnik, mlaka,
glej ga spaka:
vsepovsodi,
v travi, vodi,
plava, skače,
glasno poje...
Veš — li, kdo je?
Ne uganeš mi drugače?
Znaj, zelene ima hlače.*

Dragi prijatelji, le malo se vas je oglasilo to pot z rešitvijo poslednje risarske naloge. In še te risbe, ki smo jih prejeli, po večini le skromno odgovarjajo nalogi. Pa saj mi tu v uredništvu dobro vemo, da niste povsem vi sami krivi. Imeli smo za vas bolj prijetno vajo, pa se je po nezgodi — ali kali — zamenjala naloga, pripravljena za nekoliko starejše in izurjenejše risarje ki se včasih obračajo kar naravnost na nas in ne potom »Zvončka«. Mi dobro vemo, da naši mladi risarji s prav posebnim veseljem rišejo stvari iz prirode, vesele in zabavne prigode, ljubke utise in sploh vse, kar prija njihovi mladi domišljiji. Vemo tudi, da je risanje raznih krasilnih oblik (ornamentov) za vas še pretrd oreh!

Najboljši dokaz za vse to, kar ste ravnokar čuli, je to, da smo prejeli razen rešitev »zahtevane« naloge zopet celo vrsto risb, ki predstavljajo vojake, maškare, deco pri igranju itd. Med temi deli pa je zopet lepo število prav ljubkih sličic, ki smo jih vestno shranili, da jih ob priliki omenimo in posnamemo!

Danes pa omenimo piruharje, one, ki so se še dosti povoljno odrezali: Brezovšek Marica (Rače, 3. r.), Hadži Dušan (Ljubljana), Prestor Anica (Moravče), Stuller K. (Jesenice), Tory Nada (Ljubljana, 5. r. os. š.), Tory Tugomir (Ljubljana, II. c. realka), Zore Albin (Sevnica, 5. r. os. š.), Zerdoner Slavko (Ljubljana, Graben 4. r.).

V posnetku priobčamo pisanici Toryja Tugomirja in Stullerja K.

Do prihodnjic pa, mladi mojsterčki, narišite **pastirčka na paši**. Okrog njega se pase par ovčic, povsod pa je vesela pomlad! Pastirček piska na svojo piščalko, tičice mu odpevajo in vsa livada, posuta z rožicami, odmeva veselja in pomladne radosti! Postavite se, kar se le da, in glejte, da bo tekma med vami za najboljše delo kar najuspešnejša in kar najzadovoljivejša! Na svidenje!

Iz bajnega sveta številk.

Ali ni čuden sledeči račun?

1	×	9	+	2	=	11
12	×	9	+	3	=	111
123	×	9	+	4	=	1111
1234	×	9	+	5	=	11111
12345	×	9	+	6	=	111111
123456	×	9	+	7	=	1111111
1234567	×	9	+	8	=	11111111
12345678	×	9	+	9	=	111111111
123456789	×	9	+	10	=	1111111111

Ugani rojstni dan!

Nekdo naj nas skrivaj podvoji dan svojega rojstva, prišteje 5, to vsoto pomnoži s 50 in prišteje število meseca. Zmnožek naj tebi pove. Od tega števila odšteješ 250. Prvi dve številki od desne na levo kažeta mesec, ostale pa dan. Zgled: 25. december. $25 \times 2 = 50$; $50 + 5 = 55$; $55 \times 50 = 2750$; $2750 + 12 = 2762$; $2762 - 250 = 2512$ — torej 25. XII.

JANEZ TRDINA:

Hudamos.

(To pripovedko je napisal naš znameniti pisatelj, ko je bil še dijak. Dne 29. maja letos mu bodo ob stoti obletnici njegovega rojstva vzdali v Malem Mengšu, h. št. 11 spominsko ploščo. Tu je bil namreč rojen, pokopan pa je v Novem mestu.)

V rašiškem gozdu med Mengšem in Skaručno je pečevje, ki se mu pravi Šumbreg. To ime je dobilo pečevje odtod, ker izvira tu iz globoke votline hudournik, ki dere po skalah z velikim bobnenjem zlahti ob deževju in je tratam in travnikom v veliko korist.

Na eni strani trat ob hudourniku je stala nekaj takoj pod hribom koča. Najprej je gospodaril v njej reven, a priden kmet, po njegovi smrti pa je podedoval kočo njegov sorodnik Miha. Tudi ta ni imel dosti slabih lastnosti. Bil je vedno vesel, priden, postrežljiv, uren in pripraven za vsako delo. Ali, kakor pri nas marsikdo, ga je tudi on le prerad srkal. Njegova edina prijateljica je bila kupica vina. En teden je delal, drugi teden pil in tako mu je zaporedoma potekalo vsako leto. Ta skoraj edina slabost pa je spravila Miho v velike zadrege. Pri krčmarjih je imel s kredo napisanega že toliko dolga, da mu je bila hišica v trajni nevarnosti, da pride na boben.

Takrat je prebival v rašiškem gozdu pes, ki so ga klicali za Hudamosa. Na poti vrh Šumbrega je sedel vsak večer in lajal, da se je razlegalo daleč na okrog. Več pogumnih fantov se je sicer že lotilo psa, a on jih je popadel in tako ogrizel, da se niso več upali blizu.

Nekega zimskega večera je tudi naš Miha taval pijan po Šumbregu. Ko pride do Hudamosa, se mu zasmili, ker je bil hud mraz, in ga nagovori: »Pojdi no z mano, da se pogreješ. Tudi jesti ti bom dal. Ker sem jaz sit, pa bodi še ti.« Na te besede se je hudi pes ves izpremenil. Začel se je Mihi dobrikati, ga lizati, na zadnje pa na veliko začudenje pijančka celo govoriti: »Glej, jaz sem posestnik tega hriba in vsega, kar je v njem. Moja dolžnost je, da skrbim za dobrotljive ljudi. Zapomni si, od danes sem tvoj prijatelj in videl boš, kako znam poplačati tvojo postrežljivost.«

Tako je šel Hudamos z Miho, se pri njem najedel in pogrel, a se zopet vrnil na svoje čakališče. Odslej je prihajal pes vsak večer h koči in Miha mu je rad postregel, če je bil le doma.

Miha je kmalu spoznal, da obetanje psa ni bilo prazno. Spomladi mu je pes vselej povedal, kdaj naj seje, in prav tako mu je naznanil prikladni dan žetve. Miha ga je slušal in glej, od mernika posetve je namlatil po sto ali še več mernikov zrnja. Vsajeno drevo je v tretjem letu popolnoma dorastlo in dajalo že toliko sadja, da Miha ni vedel kam z njim. In če je bila letina še tako slaba, je on vendar pridelal zmeraj enako.

Tako je bil Miha v nekaj letih mož brez dolgov, odvadil se je tudi pijančevanja in si končno poiskal še nevesto. Pa, kakor je vobče navada, tudi on se je prevzel in postal sila ošaben. Hudamosa, vsakdanjega gosta in dobrotnika, je začel gledati vedno bolj po strani. Ko pa se je poročil, mu je celo rekel: »Ne zameri, da te ne morem več sprejemati v svojo hišo. Tvoja grda pasja podoba se utegne moji mladi ženi zastuditi.«

Hudamos se ni na te besede nič prerekal, ampak se mirno poslovil od Mihe z besedami: »Da me podiš od hiše, ti ne bo v korist. Prišel bo čas, ko se me boš spomnil in ti bo žal svojega dejanja, a jaz bom zate izgubljen. Vendar te zavoljo nekdanje dobrotljivosti nočem zavreči popolnoma. Ne ti, ampak tvoj sin me bo mogel najti. Vrh Šumbrega me ne boste več videli, stanoval bom v votlini hudournika. Tja naj me tudi pride iskat tvoj sin, kadar boste v potrebi. Z Bogom!«

Od tedaj ni bilo več psa v hišo, pa tudi prejšnjega pridelka ne. Njive in senožeti niso več rodile. Prišle so slabe letine, nevihte, toča, ki so prinesle v Mihovo hišo staro revščino. Česarkoli se je lotil, vse mu je spodletelo, njegovo ženo, ki je bila doslej vajena vsega dobrega, pa je trajna nesreča v hiši tako potrla, da je od žalosti umrla.

Miha se je rašiškega škrata večkrat domislil, vendar ga je bilo sram, da bi iskal pri njem pomoči. Ko pa mu je nesreča priklopila do vrhunca, si že ni vedel pomagati drugače. Sklenil je, da pošlje svojega sina iskat Hudamosa. Jurček je bil prebrisan fantek in takoj pripravljen na pot, čim mu je oče povedal kaj, kam in zakaj. Srčno stopi v votlino, pa komaj napravi pet korakov, ga že objame strašna tema. Med premišljevanjem, kaj bi storil, se ozre okoli sebe in zagleda ob steni kamnato mizo, na njej pa štiri stvari, obroč, palico, čašo vode in kurje pero, vsako z napisom: Ključ k Hudamosu. Jurček jih brž pobere z mize, razmišlja, kaj naj vse to pomeni, poskuša in končno ugane.

Pisatelj Janez Trdina (1830—1905)

Obroč si dene okoli glave. Pri tej priči se jama razsvetli, da se je mogel brez obotavljanja kretati dalje po jami navzdol. Ko pride do tal, mu na enkrat zapre pot kolo, obito z žebli. In zopet poskuša Jurček ključke k Hudamosu. In ko vrže čašo vode, se mu kolo umakne. Jurček gre veselo naprej in pride do lepo ozaljšanih vrat. Ali pred vrati sta imela stražo dva srdita medveda, ki sta tako renčala, da se je deček silno prestrašil. Pa si vzame Jurček zadnjič poguma in začne udrihati po medvedih s palico. V hipu sta oba divjaka krotka in se mu umakneta s pota. Zdaj porabi Jurček zadnji ključ, ki mu je bil ostal: v zapah vtakne kurje pero in vrata se mu odpro na stežaj. Deček stopi v krasno dvorano in zagleda Hudamosa, kako sedi za mizo in se mogočno ozira okoli sebe. Ko zagleda Jurčka, odpre svoj pasji gobec in reče prijazno: »Ne boj se, Jurček, ker me je oče pognal, bom pa tvoj prijatelj. S tabo sicer ne pojdem, ljudje niso vredni, da bi me še kdaj videli, bom pa vedno neviden okoli tebe. Tu poglej moje znamenje prijaznosti!« Pri teh besedah skoči Hudamos izza mize in privzdigne pokrov, ki je bil vdelan sredi dvorane. »Glej, tu izvira hudournik. Njemu hočem podeliti lastnost, da bo vsaka stota njegova kapljica iz srebra. In ker teče voda mimo

vaše hiše, ti je treba samo, da položiš vsak večer vanjo krožnik, pa ti bo drugo jutro poln čistega srebra.« Jurček se za dobroto lepo zahvali, Hudamos pa mu poda tace in ga pospremi do kamnate mize.

Zdaj se je vrnilo v Mihino hišo staro blagostanje. Hudamosovo prijaznost sta uživala hvaležnega srca v miru in slogi oče in sin. Ali njuni vnuki so postali znova prevzetni in srebra niso hoteli več loviti s krožnikom, ampak kar s škafi. To nepremišljeno početje se je seveda Hudamosu zopet zamerilo, zato je studencu podeljeno lastnost odvzel in tako pahnil prebivalce hiše na trati v staro siromaštvo. Ob vse so zdaj prišli, celo ob hišo, ki se je potem razsula, da ni več ostal kamen na kamnu. —

(Ta pripovedka hoče povedati, da je bil nekdanj na Rašici rudnik, ki se je pa že davno izpraznil in zasul. Le jame, vrtci in druga znamenja, kakor kamenje, pesek i. t. d. nas danes spominjajo nekdanje večje sreče tega gozdnatega hriba, ki moli sredi Kranjske kotline kot сосед Šmarne gore.)

Priobčil J. R.

Bajka o Gorjancih.

*Na Gorjancih, v Gluhi losi,
Bog pomozi, Bog pomozi!
Star Matuzelj tam prebiva,
— brada lice mu zakriva —
pod drevesom sredi vrta,
— spodaj hrast je, zgoraj trta. —*

*V vrhu gnezdi Rajska ptica,
Rajska ptica — savodnica
vsakogar, ki tukaj hodi,
da brez stese v hosti blodi,
ves zamaknjen v njeno petje,
v uri mine mu stoletje.*

Vera Albrechtova.

IVAN MATELIČ:

Rogoban in švedra.

(Basen.)

Stari kozel rogoban grm zamišljeno obira in na to, na ono stran za družino se ozira. Iz za vogla svinja švedra prišanta in prikljusa, rep v zavojko si sesvedra in nad kozlom godrnja.

»Rogoban!« naduha kreha, »sama škoda te je in kvar! Žrtje tvoje se ne upeha. Kaj ti sence nič ni mar? Pride leto, z njim srpan, solnce tlelo bo, ščemelo, žgalo, peklo dan na dan. Vse si sence bo želelo. Pa še cvetja slastni duh z grma žreš, bradati zlod! Náhoden in slep in gluhi je za kras rogati rod.«

»Ne krnjavkaj, godrnjula!« de žvekaje rogoban, »ne zabavlja nič, grdulja, sodi raje svoj čekan. Le glej svoje delo. krnja! Kam je šla zelena drn? Mesto trate — gola brnja in porumenela strn. In iz brnje v zrak štrlijo korenine v beli dan, ki grmovja trš redijo: to je storil tvoj čekan. Kaj ti je za senco torej? Kaj ti žal za duh in cvet? Vem od lani že osorej: Ko vročina pali svet, tebi je največja slad gnojnice dišeči hlad.«

Naše uganke.

1.

RACUNSKA UGANKA.

Dva pastirja paseta ovce. Pa reče prvi drugemu: »Če mi daš eno ovco, jih bom imel dvakrat toliko kot ti!«

Drugi pastir pa odvrne prvemu: »Ako mi daš pa ti eno ovco, jih bom imel prav toliko kot ti!«

Koliko ovce ima vsak pastir?

2.

BESEDNA VERIGA.

1	2	3	4	5	6	
						7
	12	11	10	9	8	
13						
14	15	16	17	18		

Številke pomenijo: 1. začimbo, 2. morskó žival, 3. orožje v srednjem veku, 4. nočno ptico, 5. velik sod, 6. del leta, 7. predlog, 8. produkt ognja, 9. poljsko cvetko, 10. del sobe, 11. nepoštenega člo-

veka, 12. strelno orožje, 13. število, 14. večji kraj, 15. nogometni izraz, 16. divjco zver, 17. domačo žival, 18. neodkritost.

Vsaka beseda ima tri črke! Vsaka zadnja črka prejšnje besede je obenem začetnica prihodnje. Veriga prične s črko k in konča s črko ž.

3.

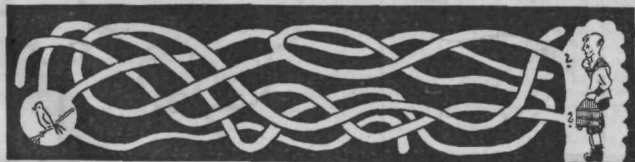
ZAGONETNI KRIŽ.

Besede se čitajo vodoravno in navpično ter pomenijo: 1. mesto v Jugoslaviji; 2. vladarjevega sina; 3. pomladansko cvetlico.

	a	a	a				
	a	a	a				
	a	a	a				
a	b	c	c	č	č	e	e
i	i	i	j	j	j	j	k
k	l	l	l	l	m	m	n
	r	r	r				
	r	t	u				
	u	v	v				

4.

SKRIVALNICA.

Mihcu je ušel kanarček. Po kateri poti ga spet najde?

REŠITVE UGANK IZ OSME ŠTEVILKE:

1. Križanka: vodoravno: 1. uš, 3. roka, 6. Alah, 7. ar, 8. os, 10. Vera, 14. lina, 16. on, 17. ni, 19. lan, 20. rak, 21. as, 22. sa, 23. so, 24. os, 25. ko, 26. mi, 27. en, 28. ali, 30. ova, 31. sin, 32. rana, 34. as.

Navpično: 1. ura, 2. šola, 4. kar, 5. ah, 8. on, 9. Sana, 10. vol, 11. en, 13. Ana, 14. las, 15. in, 18. ikona, 19. lava, 20. ro, 22. so, 25. kis, 26. Mira, 27. Eva, 29. ona, 30. on, 33. as.

2. Besedna uganka: rep-a-tica.

3. Dve posetnici: Vida Nos — Novi Sad; Niko Krevc — cerkovnik.

4. Imenski kvadrat: Eva, Vid, Ada.

Vse štiri uganke so rešili:

Dušan in Uroš Vagaja (s pohvalo), Vuga Cvetko, Bojan Jamnik, Janez Vreček, Nives Golobič, Tit Grčar, Vekoslav Zerdoner, Marjan Hočevar, Jekovec Elica, Babič Miloš, Dolinšek Oton, vsi iz Ljubljane; Maša Pretnar, Zemun; Herman Suchy, Niš; Danka Pečar, Zagreb; Pungaršek Valči, Sivec Alojzij, Hrastnik; Verica Ivanšek, Rogatec; Skofic Marijan, Fuhrman Edvard, Maribor; Stojan Drašček, Zalog pri Ljubljani; Dragica Vendramin, Laporje; Kaiser Milka, Dravograd; Vladimira Langus, Vrečko Zvonko, Šoštanj; Ljubica in Čiro Lendovšek, Bukovica; Josip Hrovat, Sevnica; Klavdij Stuller, Hrušica pri Jesenicah; Roš Boža, Zoran, Jelka, Dol pri Hrastniku; Liljana, Gustav, Marjan in Branko Rosina iz Brežic; Zdenko Dolinar, Mlakar Vilko, Trbovlje; Dušan in Boris Dernovšek, Sv. Barbara pri

Mariboru; Zlatica Jug, Studenci pri Mariboru; Nada Jurišič, Gradac; Majda Kurnik, Velenje; Marica Brezovšek, Rače.

Tri uganke so rešili:

Vid Grošelj, Dušan Hadži, Ramovš Primož, Marica in Slavko Dular, vsi v Ljubljani; Marolt Vinko, A. Kolman, Bled; Marica Miklavčič, Mira Zeleznik, Trbovlje; Smolčnik Lizika, Šmartin pri Slovenjgradcu.

Dve uganki so rešili:

Aleksander Kandušer, Šoštanj; Joško Rakar, Hrastnik.

Eno uganko so rešili:

Mihelič Milan, Studenci pri Mariboru; Karla Kramaršič in Majdelj Ignacij, Ljubljana; Zorc Albin, Sevnica.

NAGRADE.

Takole jih je prisodil žreb našim pridnim ugankarjem:

1. Dušan in Boris Dernovšek, Sv. Barbara pri Mariboru; Gangl, Zbrani spisi, VI. zvezek.

2. Ljubica in Čiro Lendovšek, Bukovica; Dimnik, Kralj Peter I.

3. Sivec Alojz, Hrastnik; Meško, Našim mladim.

4. Zlatica Jug, Studenci pri Mariboru; Kosem, Ej, prijateljčki.

5. Dušan in Uroš Vagaja, Ljubljana; Fran Levstik, Izbrani spisi za mladino.

Na svidenje v prvi številki prihodnjega letnika!

MOŽIC IZ SAMIH ŠTEVILK!

ZAMOREC Z ENO POTEZO!

Velemenjeni gospod Doropoljski!

Danes Vam pišem prvič. Naznanjam Vam, da mi Vaš list čedalje bolj ugaja, moji sestri Idi tudi. Doma sem v majhni vasi, ki ima 3 razredno šolo. Prav rada se učim. Vse učenke imamo rade svojega učitelja. Obiskujem tretji razred, I. oddelk. Ko dovršim še drugi oddelek 3. razreda, pojdem v ljubljanske šole. Mogoče se takrat kaj vidimo in spoznamo.

Klanja se Vam udana

Majcenovič Marija,

Radmirje, zgornja Savinjska dolina.

Odgovor:

Ljuba Marija!

Ti šment ti, meni se pa vse tako zdi, da sta ve dve z Ido hčerki gospe Linči. Ali mar ne? Če sem tole prav uganil, pa od srca pozdravita, prosim, ljubo svojo mamico in tetko Justo!

Pa še kaj se oglasi, Marija! Zdravol
Gospod Doropoljski.

Velemenjeni gospod Doropoljski!

Danes Vam pišem drugič. Rešil sem nekaj ugank. V lepem »Zvončku« mi ugajata najbolj povesti »Zeleni ptič« ter »Življenje in prigode male opice«. V šoli me uči že drugo leto gdč. D. Kosem, ki jo imamo vsi prav radi, ker nas uči prav dobro, s potrpljenjem in umevanjem naših mladih duš.

Iskreno Vas pozdravlja Vaš kotičkar
Remič Janez iz Boh. Bistrice.

Odgovor:

Dragi Janez!

To pa že moram reči, da si Ti eden najpridnejših Zvončkarjev. V vsaki številki čitam Tvoje ime med mladimi risarji in med ugankarji. Malo je takih!

Pozdravi, prosim, prav lepo gdč. učiteljico in ji naroči, da naj ne pozabi na izvrstno bobinjsko surovo maslo, kadar spet kaj pride v Ljubljano! Zdravol

Gospod Doropoljski.

Čenjeni g. Doropoljski!

Tudi jaz se hočem enkrat oglasiti v Vašem listu. Z velikim veseljem ga čitam. Jako mi ugajajo Zvončkove povesti. Posebno mi je všeč Vaš kotiček, v veliko veselje so mi tudi risbe.

»Oj, lep zares si, Zvonček ti, veselje si mladini!«

Upam, da ta list vsakdo rad prebira kakor jaz. Zeljno ga pričakujem vsak mesec. Ko reče gospodična učiteljica: »Otroci, Zvonček je tu«, takoj hitim ponj in brž pogledam, ali je prinesel nadaljevanje krasnih povestic in ali bo mogoče rešiti katero zvito uganko.

Z odličnim spoštovanjem

Franja Kacova,

Šmartin pri Slovenjgradcu.

Odgovor:

Ljuba Franja!

Iskrena hvala Ti za prijazno pisemce! Le nadalje ostani tako navdušena prijateljica našega lista in še kaj se oglasi o priliki!

Pozdravljena!

Gospod Doropoljski.

Velemenjeni gospod Doropoljski!

Ne zamerite mi, da Vam pišem danes o svoji rojstni vasi, ki se imenuje Lepa njiva. Imamo lepo cerkvice. V šolo hodim v Skorno, ker mi je bližje. Učimo se zemljepis, zgodovino, prirodopis in prirodoslovje, kar me vse zelo veseli. Poučuje nas gospod učitelj Mirko Duje. Učimo se tudi petje in telovadbo. Gospoda upravitelja imamo v Šmartnem ob Paki. Učim se pridno. Tudi k nam prihaja lepi list »Zvonček«, ki mi zelo ugaja. Naročujemo tudi »Naš rod«, a meni je »Zvonček« ljubši. Komaj že čakam prihodnje številke. Prosim, priobčite tudi to pismo v svojem kotičku. Iskreno Vas pozdravlja

Anica Federmansberg,
učenka III. odd., Skorno.

Odgovor:

Draga Anica!

Dolgo je čakalo Tvoje ljubo pisemce v mojem temnem predalu, vidiš, zdaj je pa le zagledalo luč sveta. Le pridno poslušaj svojega dobrega g. učitelja, da se boš naučila mnogo koristnega in lepega in da se boš na Vidovdan lahko postavila z izpričevalom! Zdravo!

Gospod Doropoljski.

Dragi gospod Doropoljski!

Vselej težko pričakujem Zvončka. Naročnik sem že drugo leto. V Zg. Šiški imamo lepo novo šolsko poslopje. Zadnjič je prišel gospod šolski nadzornik. Vprašal je, kdo je naročen na Zvonček. Čitam tudi »Sadjarja«. Na vrtu imam svojo gredico. Lansko leto so cvetele na moji gredici tele cvetice: vrtni slak, zajčki, dalije, slez, petelinov greben, astre in šeboj. Cvetlice sem sam vzgojil. Tudi seme sem nabral. Imel bom letos tudi kunce srebrnjake.

Vsako nedeljo čitam »Mlado Jutro«.

Iskreno Vas pozdravlja

Uroš Vagaja,

učenec III. razr. osn. šole v Zg. Šiški.

Odgovor:

Dragi Uroš!

Glej ga no, mladega vrtnarja, kaj vse si vzgojil na domači gredici! Da bi Te posnemali vsi moji koticarji! Kaj ne, če nimajo vrta, lahko goje cvetice v lončkih. Kako te stvarce povrnejo vso nego s pisanimi, dehtečimi cveti!

Ali si smem v počitnicah, če me pot zanese mimo Vašega vrta, ogledati Tvojo njivico in zajčke?

Lepo Te pozdravljam!

Gospod Doropoljski.

P. n. gospod Doropoljski!

Dolgo je že, odkar sem Vam zadnjič pisala, zato se danes ponovno oglasim. »Zvonček« naročujem že osmo leto. Lepo je številco 8, a še lepše je, če doseže desetico. Samo še dve leti mi je treba čakati, da potem lahko obhajam 10 letnico Vašega mladinskega lista. Upam, da se ne bom izneverila, ostala bom Vaša zvesta naročnica še naprej.

Z veseljem pričakujem Vašega odgovora ter beležim z

odličnim spoštovanjem
Zora Slemenik, Celje.

Odgovor:

Draga Zora!

Jako lepo je, da si tako vneta naročnica »Zvončka«. Deset letnikov bo tvorilo

že celo polico knjižnice, ki je ponos vsakega izobraženca. Torej le vztrajno do jubileja!

Z iskrenimi pozdravi!

Gospod Doropoljski.

Veledenjeni gospod Doropoljski!

Mene je na Videta naslovljena francoska pesemca tako zanimala, da sem jo takoj poslovenila: »V oddaljeni hosti se sliši kukavico; z vrha svojega velikega hrasta odgovarja sovi.«

Zelo bi bila vesela, če bi me sprejeli med koticarje. Prav rada rešujem uganke. Obenem Vam želim vesele velikonočne praznike.

Breda Zemljič,
učenka III. razreda vadnice, Maribor.

Odgovor:

Ljuba Breda!

Pozdravljena, mlada Francozinja! Prav včeraj mi je Vide Grošel poslal še tole majniško pesemco: Hannelton vole, vole, vole, ton mari est à l'école, et il a dit: si tu ne voles, il te coupera la gorge avec un couteau de St. Georges.

Ali ni fletna?

Iskrena hvala Ti za velikonočne pozdrave!

Gospod Doropoljski.

Veledenjeni gospod Doropoljski!

Preden Vam kaj moja desna roka piše, Vas moje srce najlepše pozdravlja! Z največjo radostjo Vam naznanim, da mi »Zvonček« jako, jako ugaja.

Jaz in moj prijatelj Pepe Malevičev najrajši prebirava dragoceni »Zvonček«. Naznanjam Vam, da sem vajenec dimnikarstva. Hvaležen sem svojemu mojstru, ki me tako pridno uči, da bom tudi jaz enkrat mojster in bom tudi imel vajence. Ves teden pridno delam, v nedeljo pa grem k prijatelju Pepetu, da skupaj čitava Vaš list. Če Bog da, bom drugo leto tudi jaz med Vašimi naročniki.

Priščrno Vas prosim, da tudi mene sprejmete v svoj koticček. Do groba ostajem zvest čitatelj »Zvončka«!

Blagovolite sprejeti še en najlepši pozdrav od

vajenca Jožeta Golobiča,
dimnikarja v Metliki.

Odgovor:

Dragi Jože!

Iskrena Ti hvala za prijazno pisemce. Naj bi Tvojo vneto posnemali vsi vajenci! Marsičesa bi se naučili in lepe nedelje bi preživljali.

Da bi se Ti izpolnila želja za prihodnje leto!

Prav lepe pozdrave Tebi in Pepetu!
Gospod Doropoljski.

..... Ostala pisma priobčimo prihodnjič!